

Slovenski dom

Stev. 6

V Ljubljani, četrtek 9. januarja 1941

Leto VI

2278 milijard za ameriške obrambne in vojne priprave

Predsednik Roosevelt zahteva od zbornice največje vojne kredite, kar jih pomni človeška zgodovina - Njegov obrambni načrt določa podvojitve ameriške vojske, mornarice in povečanje letalskih sil

Washington, 9. jan. Reuter: V zvezi s proračunom je predsednik Roosevelt naslovil na zbornico poslancev, v kateri pravi:

Vlada je začela izvajati načrt za popolno obrambo naše demokracije, to se pravi načrt za izdelavo vojnih in tovornih ladij, tankov, letal in topov, ki naj nas branijo pred napadi in nam zagotovo zdravje in varnost. To je načrt za utrjevanje branika demokracije. Prihodnje leto je treba zavarovati našo demokracijo pred pritiskom od zunaj z okrepitevijo na znotraj. Grozeči svetovni položaj nas sili, da ustvarimo kopenske, pomorske in letalske sile, ki bodo kos vsem morebitnostim. To pomeni: pospešiti industrijsko zmogljivost in izdelavo vsega obrambnega materiala čim hitreje. To pomeni: narod, ki se zaveda moči svojih zdravilnih sil in demokratične odgovornosti. To pomeni: gospodarski in socialni sistem, ki posluša brez zastoja.

Ni dovolj braniti samo naš narod in njegov obstoj. Gre tudi za demokracijo, kakor gre za našo življenja. Demokracije so postavljene na preizkušnjo ali bodo znale izkoristiti vsa svoja sredstva, število ljudi, specializirane delovne moči in izdelavo materiala. Izdatki za državno obrambo znašajo 62% vseh izdatkov v proračunu. Za izvedbo načrta o ameriški obrambi je namenjenih 28 milijard 480 milijonov dolarjev (2278 milijard dinarjev — 150 jugoslovanskih državnih proračunov). Nihče ne more vedeti vnaprej, kakšen bo v resnici znesek, ki bo potreben za izvedbo programa, kajti nihče ne more točno povedati, kaj se bo v bodočnosti zgodilo. Kadar se spomnimo težkih časov, ki so nastali v zadnjih šestih mesecih v svetovnem položaju, računamo s tem, da imajo vse sedanje domneve nesporno značaj poskušne videti stvari, kakor naj bi se godile.

Iz vsote 28 milijard 480 milijonov dolarjev je za vojsko določenih 13 milijard 704 milijone dolarjev, za vojno mornarico 11 milijard 578 milijonov, za izpolnitev industrije 1 milijarda 907 milijonov in za ostalo, kar je v zvezi z narodno obrambo, 1 milijardo 287 milijonov dolarjev.

Proračun za vojsko je namenjen za vojaški pouk in vzdrževanje vojaške sile, ki naj od junija meseca 1940 do leta 1942 naraste od 250.000 na 1.400.999. Ta vojska bo oskrbljena z najmodernejšim materialom za motorizirano in mehanizirano vojno. V proračunu vojne mornarice je določeno nadaljnje delo za izdelavo ladij. Določena je podvojitve pomorskih sil. Tudi je v proračunu nikov.

določeno veliko povečanje števila letal in letalcev. V industriji se ustvarja s finančno pomočjo vlade čisto nova industrija narodne obrambe. Odobrene so že pogodbe za 125 novih tovarn.

V zadnjih šestih mesecih je bilo za potrebe narodne obrambe porabljenih 1 milijarda 750 milijonov dolarjev. V šestih mesecih so bile sklenjene pogodbe in naročila za 10 milijard dolarjev. Z ozirom na to čedalje večje število tovarn v državi povečuje svojo vojno-industrijsko zmogljivost. Za šest mesecev, do junija 1941. leta, je določeno po proračunu 4 milijarde 750 milijonov

dolarjev, ta znesek pa se bo do konca proračunskega leta 1942, povečal na 11 milijard dolarjev. V treh letih bomo v resnici porabili nad 25 milijard dolarjev za narodno obrambo.

Državni izdatki za leto 1942 samo dosegajo vsoto 17 milijard 485 milijonov dolarjev in so za 3 milijarde 953 milijonov dolarjev višji kakor v letu 1941. Čisti dohodki bodo po Rooseveltovem mnenju znašali le 8 milijard 275 milijonov dolarjev. Izdatki so za 9 milijard 210 milijonov večji kot dohodki. Primanjkljaj je torej za 2 milijardi 321 milijonov dolarjev večji kot v prejšnjem letu.

Vojna v Afriki:

Angleži vse tesneje obkoljujejo Tobruk

Aleke v Italiji, 9. januarja. Stefani: 215. uradno poročilo poveljstva italijan. oboroženih sil se glasi: V Kirenaiki akcije patrol in topništva med Bardio in Tobruk. Naša letala so torpedirala sovražnikov rušilec pri Solumu. Patrole lovskih in bojnih letal so streljale s strojnimi in bombardirale sovražnikove mehanizirane oddelke. Sovražnikovo letalstvo je izvedlo številne polete nad raznimi kraji Kirenaike in nad Tripolisom, kjer so štirje mrtvi in 25 ranjenih. Neko sovražnikovo letalo je bilo v borbi zbito od našega lovskega letala.

Kairo, 9. jan. o. Reuter: Ker so včeraj angleški motorizirani oddelki prodrli do morja zahodno od Tobruka, je tudi ta trdnjava obkoljena in odrezana od svojega zaledja. Pri začetnih borbah obramba Tobruka ni dajala posebnega odpora in se zdi, da bo za osvojitve Tobruka treba manj naporov, kakor za Bardio. Videti je, da bodo Angleži pri napadu na Tobruk uporabili enake načine, kakor pri Sidi Baraniju in Bardiji.

Vrhovni poveljnik italijanske vojske v Bardiji general Bergonzoli je pobegnil v noči, preden se je Bardia vdala. Domnevajo, da se je vkrcal na

Primanjkljaj bo vlada skušala kriti z zvišanjem neposrednega davka za zasebnike, z zvišanjem zapušinskih taks in taks na kapital podjetij, z zvišanjem carin in z nekaterimi drugimi dohodki.

Če bo po tej vojni — je končal Roosevelt svoja izvajanja — nastal na svetu mir in dobra sosesčina, potem bo možno popolnoma odstraniti tekmo v oboroževanju. Na takšni podlagi bo mogoče gospodarsko stalnost na svetu spet obnoviti.

Po čudnem preobratu usode teži to obrambno breme narod, ki se bori za svobodo.

motorni čoln, ki je bil za njegov beg pripravljen v pristanišču. V noči od sobote na nedeljo je pobegnil tudi poveljnik fašistovskih miličnikov s svojim štabom in sicer s posebno ladjo, ki je čakala v bardijskem pristanišču.

Po zadnjih poročilih angleške čete vedno tesneje obkrožajo Tobruk in je položaj italijanske posadke v trdnjavi vedno resnejši. Koliko šteje ta posadka, ni znano, izključeno pa je, da bi moglo mesto dobiti ojačenje od zunaj. Ogledniška letala niso ugotovila nobenega premikanja italijanskih čet proti Tobruku.

Medtem ko glavna britanske imperialne vojske napreduje proti Tobruku, bo morebiti kakor pri napadu na Solum in na Bardio nekaj dni zaostaja, dokler ne bodo izdelani popolni načrti za napad. V vmesnem času pa gredo po libijski cesti transporti za preskrbo prednjih enot. Vse poteka v redu in navzile veliki oddaljenosti od oporišč. Na cesti skozi puščavo se stalno vidijo cele reke voz, ki vozijo vodo, hrano in strelivo. Ta pot se vleče v dolžini 300 km v ogromni libijski puščavi od Marsa Matruha pa do prednjih britanskih čet zahodno od Tobruka.

Nobenih sprememb med Nemčijo in Bolgarijo

Po vrnitvi predsednika vlade Filova z Dunaja, napovedujejo po vsej Bolgariji velike shode z ministrskimi govori

Sofija, 9. januarja. DNB: Predsednik bolgarske vlade dr. Filov je sredi povelja v Sofijo na povratku iz Nemčije. Dr. Filov je izjavil zastopnikom tiska, da se je na Dunaju posvetoval izključno s specialistom dr. Eppingerjem. Na koncu je Filov poudaril, da ne odgovarjajo resnici poročila tujih listov in agencij o njegovem bivanju na Dunaju.

Sofija, 9. januarja, 10. januarja. UP: Prihodnjo nedeljo bo vlada po vsej Bolgariji priredila velike shode in sicer v tridesetih večjih mestih, kakor je

povedal včeraj bolgarski notranji minister Gabrovski. Zakaj bodo ti shodi prirejeni, ni znano. Govorili bodo na njih ministri in poslanci vladne večine. Ministrski predsednik Filov bo imel govor na shodu v mestu Ruščuku. Domnevajo, da bo tedaj dal nekaj važnih izjav o svojem bivanju v Nemčiji in o stališču Bolgarije do sedanje vojne.

Brzokrajne in železniške zveze med Bolgarijo in Turčijo ter Bolgarijo in Romunijo so pretrgane; pravijo pa le, da zaradi slabega vremena in snežnih viharjev.

Sofija, 9. januarja. o. Reuter. V Romunijo je dopotoval nemški general List, ki je igral važno vlogo pri nemškem vdoru na Poljsko. Na stotine romunskih vojakov prihaja na mejo v Bolgarijo.

Izgube in uspehi na morju

London, 9. jan. 6. Mornariško poveljstvo poroča, da se podmornica »Regulus« ni vrnila ob določenem času v oporišče in da jo je treba smatrati za izgubljeno.

Angleška podmornica »Tunac« je v sovražnih vodah napadla nemško podmornico ter jo s strelji zadela v strop; preganjani nemški podmornici so prišle na pomoč nemške spremljevalne ladje, od katerih je »Tunac« eno potopila.

V Romuniji se ni zgodilo nič posebnega

Bukarešta, 9. jan. o. DNB poroča, da so angleška poročila o nekakih nemirih v sporih v romunski železniški gardi brez sleherne podlage. V Romuniji se ni zgodilo prav nič, kar bi moglo dajati povod za take trditve. Res so bile telefonske zveze s tujino motene, kar pa so zakrivali le snežni zameti.

Govor predsednika Roosevelta presega vse dosežanje govore o lažljivosti. Njegova trditev, da je nemško pojmovanje mednarodnega prava enostransko, pač ne pristaja možu, ki je z besedo in dejanjem pokazal, kako malo pomena pripisuje sleherni misli na časten in pravičen mir, kakor ga zahteva Nemčija, sodi nemški dnevnik »Berliner Börsen Zeitung«.

Angleška sodba o morebitnem vdoru čez Balkan

Razlogi, ki govorijo proti takemu nemškemu poskusu

London, 9. januarja. g. Londonski radio trdi v svojih političnih razlagah, da ni treba pričakovati nemškega vdora proti Jugovzhodu. Za tako sodbo govorijo štirje razlogi:

1. Vrnitev bolgarskega ministrskega predsednika z Dunaja, kjer ni bilo po bolgarskih izjavah nobenih posvetov in tudi ni moglo priti do nobenih sklepov glede nemškega prehoda čez Bolgarijo.

Vesti 9. januarja

V Berlin je dopotovalo japonsko vojaško odposlanstvo pod vodstvom generala Jamašite in se bo posvetovalo o vojaškem sodelovanju med Japonsko, Nemčijo in Italijo, kakor ga določa tujna zveza med temi državami, poroča United Press.

Madžarska vlada je opozorila vse dopisnike tujih listov, da bodo prišli pred vojno sodišče, če bodo pošiljali v tujino kakršne koli vojaške vesti.

Nemški listi napovedujejo, da bodo v bližnji prihodnosti Angleži napadli Irsko ter se polastili njenih pristanišč. Listi ne povedo, ali bo Nemčija storila svoje korake, da prepreči in prehliti angleški napad na Irsko, kakor je to storila n. pr. na Norveškem, v Belgiji in Holandiji.

Južnoameriške republike so lani do začetka decembra kupile v Združenih državah za 10 milijonov dolarjev vojnih potrebščin. Na prvem mestu sta z nakupi Brazilija in Argentina, ki bi bili prvi izostavljeni kakemu zunanjemu napadu, poroča United Press.

V ospredju bitke pri Bardiji nista angleška generala Wavel in Wilson, temveč italijanski general Bergonzoli. Listi vsega sveta povečujejo njegovo herojsko osebnost, saj je general, znan pod vzdevkom »Električna brada«, branil Bardio 25 dni proti 250.000 Angležem, proti vsemu angleškemu sredozemskemu brodogojstvu in velikemu številu bombnikov. Država, ki lahko računa na take moče, ne more izgubiti vojne, piše Popolo di Roma.

Ameriška vlada je sklenila pomnožiti slovit protivohunsko policijo, ki je znana pod imenom »G-mojec«, za 500 moč, da bodo čim uspešneje pobijali delovanje tujih agentov v ameriški industriji, zlasti orožarnah in ladjedelnicah.

Za novega vrhovnega poveljnika ameriške mornarice je imenovan admiral Husband Kimell, ki bo imel poveljstvo tudi nad ameriškim tihomorskim brodogojstvom. Prva njegova naloga bo, da bo dosegel dovoljenje za izdelavo 260 pomožnih vojnih ladij.

Nova zagotovila o trdnem prijateljstvu med Anglijo in Portugalsko so bila izrečena včeraj, ko je novi angleški poslanik v Lizboni, Campbell, izročil poveljnice predsedniku republike Carmonu. Poslanik je dejal, da bo Anglija še nadalje s simpatijami spremljala usodo portugalskega naroda. Vojni dogodki niso na prijateljstvo med Anglijo in Portugalsko nič vplivali in tudi ne bodo. Predsednik republike je poslaniku odgovoril v istem smislu.

Govor predsednika Roosevelta razlagajo japonski listi kot poskus, da bi bila Amerika potegnjena v novo svetovno vojno, čeprav Združenih držav nihče ne ograža. Trditve o kaki nevarnosti za Ameriko so izraz pretiranega nemira, mora pa Japonska biti zaradi Roosevelta pripravljena na vse, javlja Nemški poročevalski urad.

Enodušnost vse evropske ter izvenevropske Francije okoli maršala Petaina je tolika, da si ni mogoče misliti, kakšno korist bi imela Nemčija, če bi uresničila grožnje o zasedbi, ki ji jih nekateri pripisujejo. Evropska Francija, ki je Nemčiji dostopna, tvori samo majhen del vsega ozemlja pod francosko zastavo, sodi švicarski list Gazette de Lausanne.

Slovita angleška letalka Amy Johnsonova je padla s svojim letalom v Temzo pri nekem poskusnem poletu ter utonila. Johnsonova je bila v službi kot preizkusni pilot pri neki angleški tovarni za vojna letala. Njena smrt je Anglijo, zlasti športni svet, hudo pretresla.

Pozornost Italije je od zadnjega Rooseveltovega govora obrnjena v Združene države. Italijo vznemirjajo razna nova vprašanja, zlasti napovedi, da bo Amerika zasledila vse italijanske in nemške trgovske ladje, ki so se ob začetku vojne zatekle v ameriška pristanišča. Italijo vznemirja tudi dejstvo, da bodo ameriške ladje vozile blago v Anglijo in da se v kratkem utegne spremeniti položaj Irske. Vse to bi moglo povzročiti vojno med Združenimi državami ter Nemčijo in Italijo, sodi francoski Temps.

Dosedanji španski poslanik v Italiji je bil nedavno odpoklican in odstavljen s svojega mesta v Rimu.

Roosevelt bi rad rešil svet stiske in suženjstva, pa pozablja, da se Anglija vojskuje z blokado ter z orožjem, ki mori in izstradava ženske in otroke. Roosevelt ne drži dosti na doletu mednarodnega prava. Za osnovne človeške pravice in za pravico do življenja se borita danes samo Nemčija in Italija. Za vse to predsednik Združenih držav nima dosti razumevanja. Italija in Nemčija pa se bosta navzile njegovim prizadevanjem borili do končne zmage nad Anglijo, ker bo šele to prineslo človeštvu resničen mir, sodi glasilo nemškega zunanega ministrstva.

Zaradi večjih del na železniški progi med Carigradom in Bolgarijo je ves železniški promet med Turčijo in Bolgarijo ustavljen, poročajo iz Carigrada.

Dve največji ameriški avtomobilski tovarni, Ford in General Motors, bosta v kratkem začeli izdelovati bombnike, in sicer z vso zmogljivostjo.

74. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Grki se bodo vojskovali do zmage!

Izjava grškega propagandnega ministra - Priprave za večjo bitko na severnem albarskem bojišču

Nekje v Italiji, 9. jun. o. 215. italijansko uradno vojno poročilo pravi o bojih v Albaniji:

Delovanje lovskih letal, ki so povzročila sovražniku hude izgube in preprečila njegove napadne poskuse na naše prednje postojanke. Angleška letala so večkrat bombardirala naše bolnišniške oddelke, vendar pa žrtve ni bilo. Zbita so bila tri sovražnikova letala, ki so goreča padla na tla. Naše pomorske enote so z očitnim uspehom bombardirale kraje in ceste na sovražnikovi obali.

Atene, 9. jan. o. Reuter poroča: Grški propagandni minister Nikoludis je včeraj sprejel člane združenja tujih časnikarjev v Atenah ter imel pri tej priliki naslednji nagovor:

»Naj bodo okoliščine kakršne koli, Grki se ne bodo vdali. Naš veliki voditelj in predsednik Metaxas je v zgodovinski noči 28. oktobra odbil

italijansko zahtevo, da bi se uklonili sili in je svetu dal zgled, kako je treba izpolniti domovinsko dolžnost ter tudi umreti za čast in svobodo. Boj se nadaljuje in bo dolg ter trd, toda povejte svojim državam in svetu, da se Grki ne bodo zbalii in ne vdali, da se bodo borili in na koncu zmagali.

Z albarske meje, 9. januarja. Reuter: Pri jasnem vremenu je bila včerajšnja delavnost na severnem albarskem bojišču omejena na gibanje patrol. Samo v dolini reke Skumbe se je slišalo že od jutraj topniško streljanje, ki je trajalo do večera. Letalsko delovanje je bilo na obeh straneh omejeno na izvidniške polete in na prevoz potrebščin.

Po vseh znamenjih se na severnem delu albarskega bojišča oba nasprotnika pripravljata na večjo bitko, katero je treba pričakovati v kratkem.

Letalska vojna med Nemčijo in Anglijo:

Tretja zaporedna mirna noč nad Anglijo in Londonom

Angleški bombniki ponoči nad severozahodno Nemčijo

Berlin, 8. jan. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča:

Ob nekem sunku proti vzhodni obali Anglije je naš drzni čoln ob ustju Temze napadel sovražni konvoj, ki ga je spremljala večja skupina rušilec, ter potopil eno 2500 tonsko trgovsko ladjo.

Naša letala so tudi včeraj kljub neugodnemu vremenu znova napadla London. Manjše skupine bombnikov so ves dan učinkovito bombardirale angleško glavno mesto. Odvrgle so nanj večje število zažigalnih in eksplozivnih bomb. Nadalje so posamezna letala uspešno napadala letališča, železniške naprave in važne vojaške ter industrijske naprave v južni in srednji Angliji. Pri tem so na več letališčih s svojim orožjem v nizkih poletih obstreljevala številna sovražna letala. Hudo je bila poškodovana neka kemijska tovarna.

London, 9. jan. o. Nad Londonom in Anglijo se sovražno letalstvo že tretjo noč ni udeleževalo.

Včeraj dopoldne je osamljeno sovražnikovo letalo vrlo bombe na neko mesto v vzhodni Angliji. Poškodovanih je nekaj hiš, številni žrtve pa je majhno. Tudi popoldne so padle bombe na neko mesto v Midlandu. Povzročile so nekaj škode, žrtve pa sploh ni bilo.

Ponoči so angleški bombniki napadli severozahodno Nemčijo ter imeli pri bombardiranju velik uspeh.

Pri zadnjih nemških letalskih napadih je bila z zažigalnimi bombami precej poškodovana slovita westminstrska katoliška stolnica, ena največjih svetišč angleškega naroda. Delno je bila tudi porušena zgodovinska stavba Westminster Hall, sedež angleške gornje zbornice, kjer je razdejana glavna seina dvorana.

BALALAJKA

ob 16., 19. in 21. uri
Kino Union tel. 22-21

Ljubljana od včeraj do danes

Akademija v korist Zimske pomoči

Po vsej državi se vrste prireditve v korist zimske pomoči. V nizu javnih prireditev v korist zimske pomoči posebno opozarjamo našo javnost na veliko akademijo, ki jo bosta priredili Društvo gledaliških igralcev kraljevine Jugoslavije — sekcija Ljubljana in pa Ljubljanska filharmonija. Akademija bo jutri 10. t. m. ob 20 v opernem gledališču. Spored po naslednji: 1. A. Dvořák: Karneval, uvertura. Izvaja orkester ljubljanske filharmonije pod vodstvom g. Zebreta. 2. A. Borodin: Arijia Igorja iz opere Knez Igor, poje g. Popov. 3. M. Klopčič: Mary se predstavi, bere ga. M. Danilova. 4. Proch: Variacije, poje ga. Ivančičeva. 5. I. Cankar: Hlapec Jernej, prizor iz ječe ter Martin Kačur: Župnikova pridiga. Bere g. F. Lipah. 6. P. J. Čajkovskij: Jolanta, arija kralja, poje g. Lupa. 7. Nicolai: Vesele žene windsorske, arije in O. Dev: Kanglica, poje gđ. Heybalova. 8. A. Rahmaninov: Prelude, pleše g. Pilato. — Odmor. — 1. P. Mascagni: Velikonočni zbor iz opere Cavalleria rusticana, solistinja Laboševa. Izvaja operni zbor in orkester pod vodstvom dr. D. Švare. 2. O. Zupnarič: Vsak po svoje in Vesele spomladne epistole, bere ga. Sarčeva. 3. M. Vilhar: Mornar in J. Pavlič: Jaz mam konjca velega (narodna), poje g. Dolničar. 4. I. Sibelius: Valse triste, plešeta ga. Moharjeva in g. Pilato. 5. Kosovel: Starica za vasjo in M. Klopčič: Drečnik Andrej govori, bere g. Jan. 6. Saint-Saens: Samson in Dalila, arija iz Dalije iz 2. dejanja in Lajovic: Zavele rože, poje ga. Kogejeva. 7. M. Škerjanc: Vizija in J. Hatze: Serenada, poje g. Francl. Klavirske točke izvajajo gđ. Neftal, Simoni, Stritof, dr. Švara in Zebro.

Vstopnice za to akademijo morete dobiti pri blagajni opernega gledališča. Veljajo od 40 din navzdol. Pri tem ljubljancem predvsem opozarjamo na plemeniti namen te akademije, s katero hočeta ti dve umetniški društvi doprinesiti svoj delež za olajšanje naših najrevnejših. Zaradi tega dobrega namena — vsi na akademijo.

Jetičnim moramo pomagati

Med Slovenci je še precej takih, ki imajo dobra srca. Imamo dobra in plemenita srca, čeprav smo Slovenci razmeroma siromašen narod in ne razpolagamo z dobrinami kakor drugi, ki jih imajo na pretek. Toda velikodušni smo in mehko čuteča srca imamo.

Vsak dan beremo o zbirkah za dobrodelne namene. Smrtni primeri zaslužnih mož bode k novemu življenju in lajšajo bedo ubogim zapuščeninim. Ta vsega priznanja vreden pojav smo imeli priliko ugotoviti posebno ob izgubi velezaslužnega našega dr. Korošca. Društvo slepih, Društvo gluho-nemih, Družba sv. Cirila in Metoda, Unija za zaščito dece, Rdeči križ in mnogo drugih koristnih človekoljubnih ustanov z ljubljanskimi reveži vred je bilo deležnih izdatne pomoči v denarju in drugačnih prispevkov. In prav je tako. Obstoj in uspešno delovanje vseh teh organizacij sta odvisna predvsem od podpor dobrosrčne javnosti. Kadar bi odrekla javnost, bi bilo več ali manj neučinkovito tudi delovanje teh ustanov.

Vendar pa moramo pri tej priliki poudariti tudi ogromne potrebe protijetičnega skrbstva, ki je osredotočeno v delovanju Pritituberkulozne zveze v Ljubljani. Namen in cilji te organizacije so znani: pomagati siromašnim jetičnim bolnikom in njihovim družinam.

Na žalost pa so le redki tisti, ki se spomnijo izven vsakoletnega protijetičnega tedna te važne človekoljubne organizacije s kakšnim prispevkom, čeprav se vrste v našem življenju dogodki, pomen bi morali naravnost podpirati. Poroke, krsti, smrti primeri itd. naj bi zlasti pri imovitejših ne bili nikdar pozabljeni, preden se nismo dejansko odločili za jetičnim bolnikom. Tudi smrt našega največjega Slovenca in Jugoslavana dr. Korošca bi morala odjekniti v spominu na potrebe protijetične borbe. Še živi med nami njegov duh in ne bo nikdar umrl. In še vedno trka in bo trkala Protituberkulozna zveza na usmiljena srca: Spomnite se siromašnih jetičnih bolnikov in darujte zanje! Darove v denarju pošiljajte na ček, rač. 15.531. Bodite usmiljeni in podpirajte tiste, ki so tega res potrebni!

Tatvine

Z dvorišča hiše na Poljanski cesti št. 4 je bilo ukradeno moško kolo, modro pleskano. Kolo je bilo znamke Viktorja in je bilo vredno 1200 din. Kolo je imelo tovarniško številko 1.168.521. Bilo je opremljeno tudi z dinamom svetilko in je bilo last Romana Pavloviča. — Na spretne tatu je naletel na potovanju inž. Borut Janežič. Med vožnjo iz Belgrada v Ljubljano mu je bilo ukradeno, menda nedaleč od Ljubljane, pištola znamke Frommer, kal. 6,35 mm, zlato nalivno pero in par rjavih usnjatih rokavic. Tat je vse ukradeno dobil v aktovki, ki je bila na polici vagona. Inž. Janežič

ima 1500 din škode. Tatu bodo težko dobili, ker jo je popihal Bog v kam.

Ne gre za ženitev jemati tujeja denarja

Ta je pa znal, ta. Ženiti se je hotel, pa ni imel dovolj denarja. Kje naj ga dobi. To je premišljal France, ki je ob dveh »dečkih« premišljal v Hribarjevi gostilni v Šmartnem ob Savi. Sedel je in premišljal. Glava mu je bila težka od skrbi. Ženitev pred vrati, denarja pa od nikoder. V gostilni je bilo tedaj še nekaj drugih gostov. France je odšel iz gostilne. Ampak, da bi sam odšel, bi bilo še dobro. Toda z njim je izginila tudi ročna blagajna, v kateri je imel gospodar nekaj čez 4 jurje denarja. Sum je seveda takoj padel na Franceta. Prijavili so ga varnostnim organom, ki so ga res kaj kmalu izsledili nekje v vzhodnem delu mesta. Pri njem so našli tudi na gospodarstvo veselo še ves ukradeni denar. Ko so ga zasliševali, je France dejal, da se je nameraval poročiti in da je vzel denar le v nui in ker je bila prilika, da nikoli več take. Nepremišljenega fanta so po zaslišanju izročili sodišču, kjer mu bodo že odmerili kos pokore za njegovo nepošteno dejanje.

Nesreče

V bolnišnico je moral priti na zdravljenje 44-letni posestnik Jože Stare, doma iz Smednika ob Savi, ki ga je zadnje noči na cesti pri Sv. Valburgi napadel nek neznanec, ter ga med ruvanjem s kolom pobil na tla. Pri padcu na tla pa si je Stare zlomil levo. — Tudi čevljarški pomočnik Ervin Paloszy, doma iz Trčica, si je pri smučanju zlomil desno nogo. — Desetletni posestnikov sinček Franc Lušin iz Selc na Gorenjskem je doma plezal po lestvi, pa se mu je nenadoma zlomil klin in je padel z višine na tla ter je na tleh obležal z zlomljeno levo.

Iz umobolnice je ušel

Iz umobolnice na Studencu je te dni pobegnil gluho-nem Franc Gašperlin, star 31 let, doma iz Gornjega Brnika pri Cerkljah. Varnostni organi so iskali pobeglega že na njegovem domu. Povedali so domači, da se ni France javil doma. Zaradi tega je verjetno, da se je umobolni zatekel kam drugam na deželo. Na begunca, ki postane od časa do časa tudi nevaren, ljudi opozarjamo in naj umobolnega prijavijo najbližji orožniški postaji.

Pridobivajmo čim več rodovitne zemlje!

Misli k rešitvi kričečega vprašanja prehrane revnih ljudi

Slov. Konjice, 3. januarja.

Konjiški okraj spada v vrsto najbolj gozdnatih okrajev v Sloveniji, saj je od dobrih trideset in tri tisoč hektarov skoraj polovica pokrita z gozdom. Čeprav les pomeni v veliki meri gospodarski živec okraja, saj črpajo zlasti kmetje na Pohorju, pa tu di drugod, dohodke večinoma le iz lesa, je glavna kmetijska panoga v okraju poljedelstvo. Kljub temu da je njih le šest del, so one glavni živežni posrednik in bi si brez njih vsaj življenja »za silo« ne mogli niti zamisliti. Kakor je gozd na ta način glavni vir denarnih dohodkov za pokritje raznih davčev in stroškov, tako so polja kraj, kjer se producira hrana. Oko pa natančneje pregledamo seznam, kako je naš okraj v kmetijskem oziru razdeljen, najdemo še blizu 800 hektarov nerodovitne zemlje, kar je vsekakor lep kos zemlje pri razmeroma gosti obilnosti (72 na kv. kilometer).

Število veleposestnikov in velikih kmetij v konjiškem okraju ni veliko. Prevladujejo srednje in manjše posesti. L. 1921 je bilo 4070 kmetij, kar bi pomenilo, da je obsegala povprečna kmetija nekaj preko 8 hektarov. Vendar pa je od tedaj največ takih, ki rede samo do tri grla ter ob številnejši družini posestvo ne zadostuje in je več članov primoranih, iskati si zaslužka izven domačije. Kakor e ves okraj razdeljen na gozdove, polja, travnike itd., tako je zopet vsak posestnik stremel za tem, da ima na svoji kmetiji nekaj gozda za drva, stelo in morebitno prodajo lesa, nekaj njiv, kos travnika, sadonosnika in vinograde. S tem je nastalo premalo njiv, polj, ki so za prehrano prebivalstva pač najvažnejša.

Današnje dni, ko skoro povsod preti pomanjkanje hrane, se je zaradi gostote prebivalstva in pomanjkanja zaslužka na eni ter pomanjkanja živeža na drugi strani pojavilo — ne iznenada — važno vprašanje, kako pridobiti čim več plodne zemlje za razširjenje njiv. Gre namreč za številne družine predvsem malih kmetov in delovnih ljudi, ki bi zasadih krompir in posejali žito ter koruzo in se tako v večji meri preskrbeli z najpotrebnejšim, kar jim je doslej nemogoče.

Najprej je preostalo nerodovito zemljo treba spremeniti v rodovito. To so predeli v hribovitej-

Zakaj je Celje brez vžigalic?

Ker ljudje nasedajo neresničnim govoricam

Že teden dni Celjani ne dobe v trgovinah in tudi ne v vseh trafikah vžigalic. Na vse načine si ljudje tolažijo to, ne vedo pa resnice.

Pred kratkim so začeli razširjati po Celju vesti, da se bodo cene vžigalic zvišale. To se je razširilo ne le po Celju in okolici, temveč tudi po Savinjski dolini. Posledica tega je bila, da so začeli ljudje kupovati vžigalice na veliko, saj je Glavna zaloga v Celju, ki je normalno prodala dnevno 4000—5000 vžigalice, prodala tiste dni kar po 35.000 do 40.000 škatlic. Razumljivo je, da so se založili predvsem taki, ki se lahko, ker imajo denar na razpolago. Sedaj je sporočilo predstojništvo mestne policije, da so te vesti o zvišanju cen vžigalic brez podlage. Glavna zaloga v Celju je sprejela iz Belgrada sporočilo, da zaenkrat ni govora o kakšnem povišanju. Zato opozarjamo vse prebivalstvo, da ne naseda več takim in sličnim vestem, razširjevalce pa takoj prijavi oblasti, da bodo kaznovani. Taki zaslužijo strogo kazni, kajti v vseh primerih se takih prilik okoristijo le premožnejši sloji, dočim drugi trpe zaradi nasedanja gotovim elementom, ki imajo svoje namene.

Drobne vesti

Split, 9. januarja. Močan jug, ki vleče ob naši obali, je povzročil nesrečo v Planinskem kanalu, severno od Splita. Vihar je namreč zajel majhno jadernico »Nevidjane« in jo začel premetavati, dokler je ni prekučil. Posadka se je z velikimi mukami rešila, pač pa se je ladjica potopila s tovorom kož. Ker pa je morje na kraju nesreče globoko le 6 metrov, računajo, da se jim bo jadernico še posrečilo dvigniti.

Novi Sad, 9. januarja. Vojvodinski hmeljarji se pritožujejo, da letos niso prodali v tujino več kakor desetino svojega pridelka hmelja. Sprva so imeli težave zaradi blokade in blago zato ni moglo v Ameriko. Ko je bilo to vprašanje ugodno rešeno, se je pojavilo vprašanje kreditiranja izvoza. Toda hmeljarji niso dobili nikjer cenenejšega kredita. Ko so se pogajali in čakali, pa je nastopila grško-italijanska vojna in spet se je vse zasukalo v negativno smer. Hmeljarji sedaj prosijo oblasti, da jim ekšajo dobiti kje tržišče, da bodo spravili svoje blago v denar, kajti sicer se bo hmelj, katerega je po vojvodinskih cenitvah še okrog 100 milijonov din na zalogi, pokvaril.

Sarajevo, 9. januarja. Sarajevska občina je sklenila zaradi stalnih pritožb prebivalstva uvesti že prihodnji teden karte za nakup živil. Zaenkrat bo vpeljala karte za moko, sladkor, riž, olje in kavo. Verjetno bo mestna uprava odprla svoje lastne prodajalne za živila.

ših legah, ob potokih in goličave, ki niso bile zasajene z gozdnim drevjem. Potem imamo še mnogo pašnikov, kjer sicer bujno ne raste trava, pa bi po prekopanju in pognojenju izobno uspeval krompir, koruza, zelje itd. Na ta način bi se doseglo povišanje v pridelovanju živeža, ki bi pomenilo za naše kraje zelo veliko. saj bi več sto ljudi ne bilo navezanih na kupovanje in z nervoznim iskanjem zaslužka samo za kilogram moke bi si marsikdo ne belil glave.

»Pridelovanje rodovitne zemlje« kakor moremo imenovati ta problem, ki mu je posebna pozornost posvečena v Nemčiji je postalo zares silno važno in ga ne smemo niti malo podcenjevati. Ne sili k razširjanju polj in k izkoriščanju sleherne pedit zemlje samo sedanjost, ampak tudi bodočnost. Ob zdravih narodnih silah moremo z gotovostjo računati tudi na njegov še večji razvoj in ne bilo bi nam toplo pri srcu že danes, ko bi morali misliti na to, da domovina potomcem ne bo mogla dati dovolj hrane. Ako bomo pričeli z načrtnim obdelovanjem zemljišč se nam pač ni treba bati pomanjkanja vsaj glavnih življenjskih potrebščin.

Tudi čezmerno uvažanje nas napeljuje k stodoletnemu izkoriščanju zemlje. Smešno je namreč, da naše gospodinjstvo dobavljajo od drugod n. pr. zelenjavo, ki bi je lahko pridelali doma čez mero. Imamo prostora dovolj. — Sicer pa članka nismo napisali samo za naš okraj, ampak naj prime za motiko cela naša ožja domovina!

Za dljaško kuhinjo na Viču

Meščanska šola na Viču je letos ustanovila zimsko dijaško kuhinjo, katere je tako toplo priporočal pokojni veliki voditelj Slovencev dr. Anton Korošec. Tudi meščanska šola na Viču daje vsak dan 45 učencem brezplačno kosilo. Da pa bi kuhinja dobila tudi nekaj podpore, je šolsko vodstvo sklenilo, da bo v nedeljo 12. t. m. ob 3 popoldne v svoji lepi šolski telodavnici uprizarila mladinsko božično štiridejansko igro »Stanko in Alenčica«.

K rojstnemu dnevu Nj. Vel. kraljice Marije

Danes praznuje svoj ena in štirideseti rojstni dan Nj. Vel. kraljica-mati Marija. In z njo praznuje tudi vsa naša mlada jugoslovanska država praznik Nje, ki je priljubljena med najširšimi množicami ljudstva zaradi svoje srčne dobrote in plemenitosti.

Po tragični smrti svojega kraljevskega soproga, kralja Aleksandra I. Zedinitelja, katerega je bila modra soproga in mu stala ob strani s svetlo in dejanjem, se je skoraj posvem umaknila iz javnega dogajanja in se posvetila edinole skrbni vzgoji otrok, ki mu jih je bila poklonila. Nežnouteča mati je posvetila največjo pozornost vzgoji svojega prvega sina, naslednika pokojnega Zedinitelja, sedajnega mladega jugoslovanskega kralja Petra II. In pod njenim materinskim nadzorstvom je naš mladi kralj, ki postane letos polnoleten, tudi dejansko postal deležen izobrazbe in vzgoje, ki sta nujno potrebni pri izpajanju tako težavnega in vzvišenejega poklica kakor je vladanje.

Razen tega pa je Nj. Vel. kraljica-mati Marija posvetila svojo skrb še dobrodelnosti. V javnost stopi edinole še pri prireditvah, ki imajo plemeniti namen v službi bližnjemu. Niene dobre roke lajšajo gorje siromakom, in iz tišine njenega dvora prihajajo darovi, ki prinašajo revežem Jugoslavije uteho in olajšanje.

Pokop utopljenih ital. vojakov

Dubrovnik, 9. jan. V torek je bil v Dubrovniku pokop štirih italijanskih vojakov, katerih trupla je pred nekaj dnevi naplavilo morje na plitvino pri Dubrovniku. Trupla so pokopali na vojaškem pokopališču na Lapudu. Pri pogrebu je bil navzočen italijanski konzul v Dubrovniku v uniformi pehotnega polkovnika črnih srajc, predstavniki naših vojaških in civilnih oblasti, italijanska kolonija in oddelek naše mornarice. Krste so bile pokrite z italijanskimi zastavami. Pred sprevedom so nosili jugoslovanski mornarji štiri križe z imeni ponesrečenih italijanskih vojakov. Večje število venecv so na krste položili italijanski diplomatski zastopniki v naši državi, zastopstva italijanskih ladjarskih družb in moštva vseh italijanskih ladij, ki so v dubrovniškem pristanišču. Pred pokopom je imel italijanski konzul govor, v katerem je dejal, da so ponesrečeni vojaši junaško padli za veličino Italije in Duceja in jih zato italijanski narod smatra ne za mrtve, temveč za žive vzglede, od katerih se bo italijanski narod hrabil za boj do končne zmage. Oddelek jugoslovanskih mornarjev je nato izkazal zadnjo čast ponesrečenim vojakom.

Dubrovnik, 9. jan. Casopisi so že poročali, da je neka neznanca podmornica na Silvestrovo jutraj pred Barom torpedirala in s topovskimi streli napadla neko trgovsko ladjo, ki je priplula iz zahodne smeri in je vozila v smer jugovzhoda. Ladja je bržkone imela namen pripluti v Albanijo. Naložena je bila z železnim materialom in s sodi s pogonskim materialom. Deset minut po napadu s podmornice se je neznanca trgovska ladja začela potapljati in kmalu izginila pod vodo. Na ladji je najprej nastala eksplozija, nato pa ogenj. Ljudje z naše obale so videli, kako so mornarji in drugi potniki skakali z ladje v morje. Naše pomorske oblasti so poslale na pomoč več ladij, toda doslej se ni posrečilo dobiti niti nobenega živega brodolomca, niti njihovih trupel.

NA ZAPOVED KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

Prepozno je Essex uvidel, da je nasedel. Tyrone ga je pozval na razgovore o predaji, toda ne o svoji, ampak o Essexovi. Vsa britanska vojska je obkoljena, nadaljnja borba bi bilo le nadalje, pa že povsem neuspešno pravljanje krvi in uničevanje človeških življenj.

Tyrone ponudi Essexu časten izhod: Naj konča s sovražnostmi, pa se lahko z vso vojsko vrne ob spremstvu Tyronevih ljudi v Anglijo.

»Zakaj bi mi radi priznali?« vpraša Essex.

Essex se je začudil, ker je bil takoj spoznal in uvidel pravilnost Tyronejevih trditvev o tem, da je njegova vojska obkoljena.

»Če bi Vas uničil, nikakor ne bi uničil Anglije;« mu odgovori Tyrone. »Lahko bi zdaj uničil Vas, toda tudi jaz bi pri tem boju izgubil mnogo svojih ljudi. Te ljudi pa bom seveda rabil, ko se bom boril proti Vašemu naselidniku. Popustite, pa bomo vso Vašo vojsko lepo pospremili do norja!«

Essex pa odgovori:

»Kaj pa, če odbijem?«

Neizprosno mu odvrne Tyrone: »To bo izguba in udarec ali za Vas ponos, ali pa za Vaše ljudi... Torej, ali boste položili orožje, ali ne?«

Essex pa mu odgovori:

»Med Vami tu in med londonsko izdajo ne morem izbirati! Tu je moja roka!«

Tudi Tyrone mu ponudi svojo roko s spoštovanjem, kakršno se spodobi sovražniku, ter pri tem pravi:

»Recite kraljici, da ee ji zahvaljujem za zmago... kajti Vi ste moj najhujši in najresnejši sovražnik. Če bi Vam bila v tej vojni kaj pomagala, potem Vam skoraj lahko prišezem, da bi se moral vdati v odločilni bitki, ki bi do nje prej ali slej prišlo, jaz, ne pa Vi!«

Essex se je v trenutku odločil.

»Vsekakor ji bom to sporočil... in sicer z vso svojo vojsko...«

Na dvoru je vladalo razburjenje. Vse je bilo zmedeno.

Nihče ni vedel, kaj se bo zgodilo, ne kakšno stališče naj bi zavzel od najnovejših dogodkov.

Raleigh, Cecil in ostali Essexovi sovražniki so bili kar blede od strahu.

Saj so dobro čutili, kaj jih čaka za njihove podle spletke proti Essexu.

Zgodilo se je namreč nekaj, česar se niso niti najmanj nadejali — nekaj, česar prave važnosti in smisla so se začeli zavdati šele v tem trenutku.

Essex je prišel s svojo vojsko v Anglijo!

Essex je v Angliji z vojsko!

Essex koraka z vojsko proti Whitehallu!

Te novice so se bliskovito širile po angleški prestolnici in strah je prevzel vse Essexove sovražnike.

Iz daljine že prihaja bučno vpitje in klicanje:

»Essex, Essex!«

Cecil in Raleigh, ki sta bila največja zaveznika v tej spletki, v tej ogabni zaroti proti Essexu, zdaj drug drugega obkladata s erditimi očitki.

Raleigh pravi Cecilu:

»To je uspeh Vaše mišli!«

Cecil pa odgovarja:

»Kdo bi bil mišlil, da se bo uprl kraljici in da bo korakal na London!«

»Zdaj smo v težkem položaju!«

Lord Bacon se jima ironično nasmehe:

»Dobila sta več kakor sta hotela. Če zmagata... potem sta propadla. Če pa se pomirita on in kraljica... potem se bo razvedelo za usodo njunih pisem... in v tem primeru sta vidva potem dvakrat propadla... Prav nič vama ne bosta priznala, o tem sta menda oba čisto prepričana in na jaenem...«

Ta trenutek je kraljica odlicala dvorno etražo, — znamenje, da se sestane kronski svet.

Raleigh ukaže, naj se kraljicini čete postavijo pred dvorom.

Elizabetha je prihitela na sejo v polnem sijaju.

Na licu sta se ji poznala utrujenost in upor...

Porogljivo se je začela pogovarjati z lordi:

»Nekaj dni se nismo videli, pa vendarle vidim same mračne obraze... Morali pa bi biti veseli... Saj ste vendar bili v gledališču!«

Potem pa se obrne k Raleighu in reče strogo:

»Prepovedali ste neko Shakespeareovo dramo, mene pa niste prav nič vprašali, kakšno je moje mnenje o tej zadevi!«

Pokorno je odgovoril Raleigh:

»Vaše Velikanstvo, to je vendar popolnoma izdajalsko delo, ki prikazuje, kako so kralja vrgli s prestola! Takih stvari vendar ne moremo prikazovati in tudi ne smemo izdajati dovoljenja, da bi jih uprizarjali!«

Elizabetha mu oetro odvrne:

»In kaj zato? Kaj potem? Ali bi moj narod mogel mene vreči s prestola? Kdo se tu boji upora proti meni? Jaz se ga gotovo ne bojim!...«

»Govorj...« se je začel opravičevati in pojasnjevati Raleigh.

Elizabetha pa ga nestrogo zmoti:

»Naj govore, kar hočejo! Zapomni si to! Naj le govore, pa še glasnejše! Se bodo že naveličali, napili se bodo in se pošteno naspili, in ko se bodo spet zbudili, bodo sprevideli, da so postali pametnejši!«

Raleigh pa še sili:

»Ko bi le vedel...«

Pa Elizabetha ima njegova ugovaranja že več ko dovolj.

Pa ga epet, pa še bolj nepotrpežljivo kakor prej, prekine:

»Vem! Dovolj naj ti bo to, da vem!«

Potem pa pravi odločno:

»Essex je na potu. Essex prihaja sem. Naj le pride. Prav ljubo mi bo, da ga spet vidim. Zdaj ga že zares dolgo časa nisem. Le pride naj — s svojim uporom in svojo revolucijo! Kar hitro bo z njo v kralju!«

Elizabetha je sicer nekoliko blede, toda neka ledena odločnost, nekakšen mrzoten mir je razlil čez njen obraz. Le oči ji žare v vročem ognju.

Ta ženska je v resnici pogumna.

To je že vladarica, ki je po svojih sposobnostih že kos vsem moškim, in boljša, močnejša od njih.

Njen mir in njena obrzdanost precej vplivata na vse, ki stoje okrog nje.

Vrne se jim samozavest, in tisti, ki so se tako brezglavo prestrašili nenadnega Essexovega prihoda, pomalen spet postajajo samozavestni in pogumni.

In Raleigh začne odločno:

»Postavil bom čete!«

Od tu in tam

Muslimani, ki bivajo v Zagrebu, si bodo postavili lastno džamijo. Muslimanov je tam okrog 1200 in so se že dolga leta potegovali za podporo in stavbni prostor, na katerem bi si postavili svojo molitnico. Kakor kaže, se jim je sedaj posrečilo zbrati potrebna denarna sredstva in bodo molitnico začeli že letos graditi. Podpredsednik vlade dr. Maček jim je naklonil večjo podporo, podobno pa tudi hrvaški ban, mestna občina pa je darovala stavbni prostor.

Zagrebska občina bo letos pobirala od premožnejših meščanov poseben socialni davek. Plačati ga bo moral vsakdo, čigar letni dohodek znaša več kakor 70.000 din. Če gre za nameščence, se v osnovo za odmero davka vštejejo vsi nabavni prispevki, morebitna trinitasta plačila in drugi dohodki izven stalne mesečne plače. Občina bo s to novo davščino dobila nekaj milijonov, katere bo porabila za socialno skrbstvo, kajti te vrste potrebe v Zagrebu stalno naraščajo in se je morala vsaka občinska uprava v tej smeri boriti stalno z velikimi težavami.

Na Hrvaškem resno računajo, da se bo letos spomladi in poleti povečalo število madžarskih turistov, ki bodo obiskali hrvaške kraje, posebno pa morje. Madžarska turistična delegacija, ki se je mudila pred nekaj dnevi na Hrvaškem, je bila menda navdušena nad lepoto hrvaških krajev. V Zagrebu so se potem dogovorili, da se bo ustanovil v Zagrebu poseben madžarski urad za pospeševanje medsebojnega turizma. Tudi Madžari računajo, da bo več Jugoslovancev obiskovalo madžarska letovišča in kopališča. Prvi direktni turistični vlak iz Budimpešte v Split bo vozil za velikonočne praznike, naslednji pa za binkošti.

S 1. februarjem bodo na Hrvaškem vpeljali krušne karte. Kakor v slovenskih mestih, tako popisujejo prebivalstvo v ta namen tudi v hrvaških mestih. Zagrebska občina sama ima živeža še za dva meseca, razen tega pa je posodila Pogodu 200 vagonov žita za neodložljive potrebe drugih krajev. Časopisje poroča, da je kakovost novega ljudskega kruha slabša od prejšnje, toda temu je delno kriva nemarnost pekov in pa dejstvo, da se peke novega kruha še niso dobro navadili. Zato pa toliko bolj vestno poslujejo mestni kontrolni organi, katerim dostavljajo prebivalci prijave o vsakem primeru slabega ljudskega kruha.

200.000 kilogramov soli porabi Zagreb mesečno. Številka je silno visoka, saj pride skoraj na vsakega prebivalca po 1 kg mesečno, kar je silno velika količina. Pomanjkanja ni več, ker je prispela večja količina soli iz Italije, na poti pa je tudi velika količina iz solarne v Kreki.

Težavno nakupovanje tujih proizvodov ima v nekaterih primerih tudi zgodnje posledice za domače ljudi. Po vsej državi zmanjkuje ruskega čaja, povrh pa je tudi cena močno poskočila. Ljudje, ki prej domačih čajev niso poznali, ali pa jih smatrali samo za zdravilno, so sedaj začeli kuhati lipov čaj in druge čaje, s katerimi nas podelžani lahko vedno v zadostnih količinah založe. Dogaja se, da tudi pri slovenskih pojedinah domači čaj izpodrivajo ruskega, kar moramo imenovati le dobiček v vsakem pogledu.

Štiri dni pred svojo poroko je pobegnila od doma z drugim fantom 19letna Terezija Weiss iz Stanišića pri Somborju. Njen bogati oče je že porabil mnogo denarja za svatbo, katero je mislil pripraviti v takšnem razkošju, kakor je sicer pri vojvodinskih kmetih v navadi. Dekle bi se moralo poročiti z Adamom Romančevićem, toda naposled se je skorajljeno in pobegnilo z Adamom Huflišom, s katerim se je že dolgo časa razumelo. Njen oče je stvar takoj prijavil orožnikom, toda doslej ubežnikov še niso našli. Verjetno bo pobeg omečil očeta, nakar bodo vseeno praznovali svatbo ob bogato obloženih mizah, toda z drugačnim ženinom, kakor je bilo prvotno urejeno.

Drzen roparski napad si je privoščil dimnikar v mestu Turiji v Vojvodini. Sredi noči je trgovec Vladislav Haler zaslišal ropot in hip nato se je že pred njim pojavil maskirani razbojnik, ki je imel v roki samokres. Zahteval je od trgovca ves denar in le k sreči je imel Haler doma samo 200 din, ostalo pa je prejšnji dan odnesel v banko. Razbojnik je denar pobral in zagrozil, da bo vse pobil, če kdo le besedično črtno o napadu. Trgovčeva žena je naslednji dan vedela povedati policiji, da je imel napadalec dolg nohet na mezinu leve roke. Na podlagi tega znaka so prijeli dimnikarja Bahmana, ki je nazadnje zločin priznal.

Glasi Adam Pribečevića »Seljaško kolo« polija govornice, da bi se nad Srbi v Hrvatski banovini izvajal teror in nasprotno trdi, da uživajo sedaj Srbi več pozornosti in podpore od strani hrvatskih oblasti, kakor pa prej. List navaja pisno nekega Srba veterinarja, ki navaja primere, iz katerih se razvidi, da so srbski uradniki pod novim režimom boljše napredovali v službenih položajih, kakor pa prej. Nikjer se nobenemu poštenemu Srbu ni zgodila krivica, pač pa se povsod opaža, da posvečajo oblasti zlasti siromašnim slojem mnogo več pozornosti in podpore.

Volitve delavskih in nameštenskih obratnih zaupnikov bodo januarja in februarja na ozemlju banovine Hrvatske, Hrvatska delavska zveza in zveza hrvatskih zasebnih nameštencev se vneto pripravljata na volitve, ker bosta skušali na vsak način priboriti popolno zmago organizacijam, ki so vključene v hrvatsko politično gibanje. Letos bo borba lažja, kajti na Hrvaškem so bile marksistične delavske organizacije razpuščene, kakor na ostalih delih države. Volitve obratnih zaupnikov v Sloveniji pa so bile odgojene za nedoločen čas.

Štirje hrvatski inženirji so odpotovali v Romunijo, da bi tam preštudirali vzroke, zakaj je pri zadnjem hudem potresu trpelo škodo toliko število zgradb. Inženirji bodo obiskali v prvi vrsti Bukarešto in Ploesti, kajti tam je bilo razdejanje po potresu najhujše. Po povratku bodo inženirji izdali posebno publikacijo, v kateri bodo razložili svoja dognanja.

Svojo posebno razstavo športnih motivov bo priredil še ta mesec mladi slovenski slikar inž. Mitja Švigelj iz Ljubljane. Švigelj je edini jugoslovanski športni slikar, ki se je lepo uveljavil že s svojo razstavo v Ljubljani. Za njegovo razstavo v Zagrebu je zagrebsko časopisje napisalo tople članke.

Podražitev vseh živil, zlasti pa svinjskega in govejega mesa je imela za posledico večjo porabo drobnice in konj. Takšen pojav so ugotovili v Zagrebu, enako pa tudi v Ljubljani. Revnejši sloji si pač ne morejo drugače pomagati, kakor da kupujejo tiste vrste mesa, ki so cenejše, in to je jagnjetina in konjsko meso, ki se ga sicer prebivalstvo v normalnih časih izogiba.

Ravnatelj ravnateljstva za zunanjo trgovino dr. Rude Bičanič se je včeraj v Zagrebu poročil z uradnic Gospodarske sloge Stefco Valjak. Za priči sta bila podpredsednik vlade dr. Maček za dr. Bičaniča, za nevesto pa zdravnik dr. Valačič.

Kino Matica
telefon 22-41
Predstave ob 16., 19.,
zadnja radi izredne dol-
žine filma ob 21.15

Charles Boyer in Bette Davis v Warner Bros. velet filmu
Žena s trojnim življenjem
Soglasna sodba vseh, ki so film videli, je, da tako lepega in do-
vršenega filmskega dela že dolgo ni bilo v Ljubljani!!

Za 60 milijonov novih zgradb v Mariboru

Najbolj živahna je bila lanska sezona, ki je dala 158 novih zgradb in 315 stanovanj

Maribor, 8. januarja.

Odkar Maribor obstoji, ni imel še tako živahne gradbene sezone kakor je bila v lanskem letu. Pripisati je to predvsem razmeram sedanjega časa, ko ljudje, ki razpolagajo z gotovino, stremijo za tem, da bi jo čim hitreje in varneje naložili v nepremičnine. Izkušnje so pokazale, da se denar, naložen v stanovanjskih hišah, najbolje ohrani tudi v najslabših časih primerno obrestuje. Poleg tega pa je lani začela tudi banovina v Mariboru z gradnjo nove realne gimnazije, v katero bo investirala okoli 10 milijonov dinarjev. Značilne za lansko gradbeno sezono so stavbe velikega obsega. Predvsem je to Hutterjev stanovanjski blok — največja stanovanjska zgradba v Sloveniji sploh, dalje je to palača Vzemne zavarovalnice, palača Nabavljalne zadruge državnih nameštencev in že omenjena nova realna gimnazija. So pa pri statistiki lanske gradbene sezone upoštevane tudi zgradbe, ki so bile lani samo začete, dograjene pa bodo šele v letošnjem letu.

V preteklem letu je bilo zgrajenih oziroma začetih 150 novih zgradb. Od tega odpade 64 zgradb na čisto stanovanjska poslopja, 86 pa na ostale stavbe in gradbena dela. Med stanovanjskimi poslopji je bilo lani 15 pritličnih, 32 enonadstropnih,

4 dvonadstropne, 2 trinadstropni, 7 štirinadstropnih in 4 petnadstropne stavbe. Vseh sedem štirinadstropnih in tri petnadstropne stavbe odpadejo na Hutterjev stanovanjski blok, ena petnadstropna stavba pa na palačo Vzemne zavarovalnice. Med ostalimi stavbami pa je bilo 5 industrijskih zgradb in naboritnih objektov, 2 nadzidavi, 8 prizidkov, 2 preureditev, 1 paviljon za branjarjo, 4 lope, 3 ograji, 1 trgovski portal, 1 šolsko poslopje, 5 avtogaraž in 1 tovarniška čistilna naprava. Maribor je pridobil s temi stavbami 315 stanovanj in 51 trgovskih in pisarniških prostorov. Celokupna gradbena vrednost vseh teh novih zgradb je uradno ocenjena na 48.851.797 din, pri čemer pa še ni upoštevana vrednost nove gimnazije, ki se ceni na 10 milijonov.

Prav zanimiva je primerjava lanske gradbene sezone s predlansko. Leta 1939 je znašala vrednost novih zgradb v Mariboru 22.666.727 din. Leta 1939 se je v Mariboru zgradilo 51 stanovanjskih in 51 drugih stavb. Med stanovanjskimi zgradbami je bilo 10 pritličnih, 24 enonadstropnih, 7 dvonadstropnih, 6 trinadstropnih in 4 štirinadstropne, pridobilo pa se je 80 enosobnih stanovanj, 103 dvosobna, 39 trisobnih, 4 štirisobna, 1 petosobna ter 1 večsobno stanovanje ter 50 obrtnih in pisarniških prostorov.

Težave zaradi vojne in naše življenje

Ljubljana, 9. januarja.

Dve leti je že skoraj, odkar je vojna. Nova svetovna vojna. Mi pa še vedno uživamo mir. Se nismo v vrtincu svetovnega požara. Se delamo v svojih hišah za naše družine in mislimo na mirno bodočnost. Res so se črni oblaki že nekajkrat nevarno pripodili do naše zemlje in samo Bogu se lahko zahvalimo, da so se spet kmalu razpršili. Doslej prebrodene težave nam dajejo tudi zanaprej pogum in čvrsto voljo tudi za bodočnost.

Če se pa ozremo okrog sebe, lahko zahvalimo Boga za mir, pa čeprav nas tarejo milijoni težav. Naše skrbi so nič proti strahotam, ki se dogajajo okrog nas. Hvaležni moramo biti, da je prav za prav sploh še tako. Premrzo je med nami takih, ki žive težko življenje, pa čeprav je tudi njim prizanešeno z vojno. V teh časih so naše socialne dolžnosti še večje kakor pa so bile kdaj koli prej. Gledati moramo na to, da bodo vsi državljani zadovoljni, zadovoljni brez razlike.

Mnogo pa lahko pomagamo našemu malemu človeku pri gospodarstvu. Stremeti moramo, da se odpravijo številne hude težave. Skrbeti, da se odpravijo nastale napake, da se uredi naše gospodarstvo in da zavladava socialna pravičnost. Postaviti si moramo zdravo gospodarsko podlago. Brez tega ni napredka tudi v drugih panogah javnega življenja.

Zavedati se moramo, da si lahko poboljšamo svoj položaj le sami in da nam ne bo nihče hotel pomagati, ne da bi hotel pri tem imeti koristi. Za nas naj velja pravilo: Pomagaj si sam! Le sami si moramo ustvariti takšen dom, v katerem mora biti nam vsem dobro in prijetno. Re sje, da bodo težave iz dneva v dan večje, čim dlje bo trajala vojna morija. Pa tudi na te težave moramo biti pripravljeni. Mnogo je vprašanih, na katera mi ne moremo odgovoriti in katerim tudi mi ne moremo biti kos.

V zadnjih časih je stopilo v ospredje predvsem vprašanje cen in vprašanje preskrbe. Vedno bolj prihajamo do stanja, v katerem je potrebna racionalna razdelitev raznih predmetov in to sorazmerno na vse prebivalstvo. To pot so nam pokazali že drugi narodi, druge države, ki imajo podoben gospodarski ustroj, kakor ga ima naša država. To vprašanje pa se da urediti edino s kartami. Morali se bomo pač navaditi tudi na to, čeprav bo uvedba in funkcioniranje s kartami zelo težavna stvar. Za karte nam manjkajo predvsem statistike. Z njimi smo že nekajkrat v naši državi začeli, pa nismo nikdar prišli do konca. Sredi poti

smo vedno obstali. To se nam sedaj mašuje. Veliko je tudi vprašanje stalnih cen. Stalne cene bomo dosegli le, če bo država vzela v svoje roke razdelitev blaga in ga porazdeljevala na vse državljane enako.

Dejstvo je, da je v teh težkih časih potrebno smotno delo nas vseh. Vse, kar nas ovira pri delu, mora odpasti. Vsa delavnost mora biti usmerjena v državno dobro, v ljudsko dobro. Delati moramo z vsemi svojimi najboljšimi močmi in napeti vse sile, sicer nas čaka usoda, katere si ne želi prav nihče od nas.

Ljudi »z občin« je treba rešiti trpljenja

Slov. Bistrica, 7. jan.

Na podeželju obstoja posebna vrsta revežev, tako imenovanih ljudi »na občin«. Ti so navadno brez doma in svojcev ter brez vsakega premoženja, zato so zaradi osirotelosti in onemoglosti padli v breme domovinske občine.

Zivljenje teh siromakov je v večini vsega pomilovanja vredno. Vsak mesec prejemajo od svojih občin mesečno podporo, ki znaša v manj premožnih občinah do 50 din, v bogatejših pa preko 50 din mesečno. Za jelom hodijo od hiše do hiše ter se pri trdnjih ustavljajo navadno dva, pri manjših kmetih pa po en dan. Kjer pa takšnega človeka ne žele imeti na hrani in stanovanju, mu za vsak dan plačajo nekaj denarja in on odide dalje. Ako je potrebno, mu mora hiša, kjer se je tedaj zglasil, oprati tudi perilo in ga drugače očistiti. »Rajžac« se nadaljuje od hiše do hiše, da prehodí ves svoj »rejon«, potem se potovanje prične znova.

Ker so pri vsaki hiši druge razmere, je življenje teh »večnih popotnikov« zelo izpremenljivo. Ponekod jim dajejo polno hrano, ponekod slabšo, kakor pač zmorejo; marsikje jih sprejemajo prijazno kot ubožca in človeka, ki si ne more pomagati. Mnogokrat pa jih tudi nahrujuje kot »seigane«, potepuhe, lenuhe itd. Sleherni dan se jim menjava hrana, ležišče in ljudje. Ker so v največji meri slabo oblečeni, jih pozimi stiska mraz. Radi teh in še mnogih drugih izprememb in pomanjkljivosti bolehaajo in ni čuda, da nikdar ne doživijo visoke starosti. Da se jih mnoge hiše branijo, je vzrok v veliki zanemarjenosti, v kateri pogostokrat živijo. Številni taki ubožci so umrli v največji bedi v hlevih, senikih, na poti v snegu ali kje drugje. Ljudje so bili skoraj vselej veseli, kadar so slišali o smrti občinske sirote, ker so se pač rešili zopet ene velike nadloge...

Ako bi natančneje pregledali življenje teh občinskih revežev, bi se prepričali, da jih večina izvira iz vrst delovnih ljudi, redkeje iz kmečkega, malokdaj iz drugih stanov. Nekatere je usoda vrgla »na občino« zaradi onemoglosti, druge zaradi bolezni, ki si poprej niso mogli, mogoče za tudi niso znali pridobiti vsaj toliko premoženja, da bi si zavarovali starost. Številni si tako hude usode na stara leta niso zaslužili. Vseskozi, dokler so mogli delati, so bili hlapec ali dekle ali delavec, ko pa so onemogli, gospodarjem ni bilo za nje. Vrgli so jim malenkostno odškodnino in jih odslavili. Ko so »popotnico« porabili, so ostali na cesti.

Naj bodo vzroki osirotelosti taki ali drugačni, pojavljanje ljudi »z občin« od hiše do hiše je v današnjih časih, ko se za preskrbo ljudi iščejo vse drugačni izhodi, ni zdravo. Mnoge občine so za te siromake že zgradile domove, male hiralnice ali ubožne hiše, kjer uživajo vsaj dostojnejše življenje. Kjer se pa še to ni zgodilo pa naj se čimprej stori. In to po zgledu velikih naših hiralnic, kjer je tudi že mnogo njihovih sovrstnikov našlo dostojno preskrbo za starost.

Morilki najdenegaotroka so na sledi

Celje, dne 8. januarja.

Ob pešpoti ob savinjski progi v Medlogu pri Celju so našli zmraznjene, nekaj dni starega otroka. Trupelce je bilo v snegu in zavito v srajčico. Orožniki so takoj uvedli preiskavo in poizvedovanja.

Komisija je pri obdukciji ugotovila, da je morilka dete zadavila, ker ima trupelce na vratu znake nasilja in odtise, nato pa ga je vrgla iz savinjskega vlaka. Otrok je ženskega spola in star le nekaj dni.

Oblast je prišla na sled morilki. Pred kratkim se je namreč mudila v celjski porodnišnici neka Savinčanka, ki je povila dete. Ko jo je sprejemni uradnik popisal, oziroma dobil od nje podatke za bolniški imenik, ga je prosila, da je ne vpiše in mu zato celo ponujala 200 din. Umor nedolžnega otroka — upamo — bo kmalu pojsnjen, kruta zločinska roka pa izročena sodišču.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer sko stanje	tempe- ratura v °C	relativna vlažnost v %	Veter (smer, jakost)	Pada- vine mm	Vrsta
Ljubljana	762.3	0.6	1.4	89	10	NE ₁
Maribor	764.3	-3.0	-5.0	90	10	0
Zagreb	767.4	-1.0	-3.0	90	10	0
Belgrad	767.2	2.0	0.0	90	10	0
Sarajevo	767.6	3.0	0.0	90	10	0
Vis	766.2	7.0	3.0	90	6	NNE ₁
Split	765.1	9.0	5.0	90	6	NNE ₁
Kumbar	764.3	10.0	5.0	70	6	E ₂
Zirje	765.8	8.0	4.0	70	10	NE ₂
Duopolnih	764.4	12.0	5.0	80	10	NE ₂

Vremenska napoved. Pretežno oblačno in južno vreme. Najnižja temperatura na letališču je -3.4.

Koledar

Danes, četrtek 9. januarja: Jul. in Baz., m. Petek, 10. januarja: Agaton, p.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

Za »Balalajko« pride v kino Union »Dunja — Poštarije hči«. »Dunja — Poštarije hči« je ena največjih umetnin nemškega filma. Izdelan je po motivih prelepe Puškinove novele »Poštarije hči«. Glavni vlogi predstavlja Heinrich George in Hilda Krah. Hilda Krahlova je bila rojena v Slav. Brodu in je naša rojakinja Jugoslovanka ter je napravila pri filmu veliko kariero. Vloga »Dunje« v filmu »Poštarije hči« pa je Krahlovi prinesla največje priznanje in ogromen triumf. Film je bil na Bialni v Benetkah ocenjen s prvo nagrado za filmsko umetnost. V Zagrebu je bil film predvajal skoraj 4 tedne. Premiera bo prihodnje dni v kinu »Union«.

Drsalna prireditelj v korist zimski pomoči, ki je bila namenjena za danes zvečer, se zaradi neugodnega vremena preloži na jutri ob 18.30.

Slike pokojnega dr. Antona Korošca v velikosti 53 x 66 cm v bakrotisku je založila Prosvetna zveza v Ljubljani. Slike so se izredno dobro posrečile in predstavljajo našega pokojnega voditelja, kakor je izgledal leta 1937. Delo je izdelala Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani res mojstrsko. Cena slike je 40 din, kar je izredno nizko v primeru z velikostjo in lepoto slike. — Ker je naš pokojni voditelj obudil vse naše prosvetne organizacije 1. 1935. k novemu življenju, zato je dolžnost vseh prosvetnih društev, kjer koli se zbirajo člani in članice naših organizacij, odsekov in krožkov, da obesimo sliko našega častnega predsednika. Prav tako pa je dolžnost sleherne slovenske občine, da visi podoba našega narodnega voditelja, ki je pripeljal naš narod v narodno državo Jugoslavijo, v občinski pisarni. V ta namen bo Prosvetna zveza v bližnjih dneh razposlala sliko vsem prosvetnim društvom in vsem občinam v Dravski Banovini, Upamo, da ne bo nobenega društva in nobene občine, ki bi to sliko vrnila.

Gasilska četa Ljubljana—mesto javlja žalostno vest, da je umrl njen dolgoletni član tovariš Zgonc Anton. Pogreb pokojnega bo v petek, dne 10. t. m. ob pol 15 popoldne iz Žal — kapelica Sv. Jakob.

Tečaj za mizarje (obratno računstvo, kalkucija, obrtno knjigovodstvo, sestavljanje proračunov itd., ki ga priredi Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI, se prične v torek dne 14. januarja t. l. v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani (pritličje, soba št. 3) ob 18 zvečer. Ker je še nekaj mest prostih, se prijave še sprejemajo in sicer pri Zavodu za pospeševanje obrta ali pa na večer otvoritve tečaja pri g. predavatelju.

Vsi delodajci, ki plačujejo službeni davek v davčnih znakih se vabijo, da v smislu določil razpisa ministrstva financ z dne 10. IX. 1929 št. 83.390 predložijo tekom januarja 1941 pristojni davčni upravi v Ljubljani-mesto v pregled knjižice službenega davka za leto 1940. Če ne predložijo knjižice, se bo proti njim postopalo po čl. 139 odnosa v primeru davčne utajbe po členu 142 zakona o neposrednih davkih. — Davčna uprava Ljubljana-mesto.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

(začetek ob 8 zvečer)

Četrtek, 9. januarja: »Cigani«. Red B. Petek, 10. januarja: Zaprti. Sobota, 11. januarja: »Krog s kredco. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Nedelja, 12. januarja ob 15: »Cigani«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Romeo in Julija«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Humorist Fran Milčinski, avtor tridejanske burke »Cigani« je orisal v tej zabavni zgodbi originalne figure iz sodnijskega, igalskega in malomeščanskega sveta. Dejanje se godi na sodnijski v gostilni v majhnem podeželskem mestu. Igrali bodo: Cesar, Romenec, Daneš, Lipah, Peček, Nablocka, Gabrijelčičeva, Rakarjeva, Potokar, Slavčeva, Simčičeva in Novak. Rež.: prof. Sest. Zaradi obolenj v dramskem ansamblu je bila nujno potrebna sprememba repertoarja. Zato bodo igrali danes mesto napovedanega »Revizorja« »Cigane« za isti abonma, t. j. red B.

OPERA

(začetek ob 8 zvečer)

Četrtek, 9. januarja: »Carmen«. Red četrtek. Petek, 10. januarja: Akademija v korist Zimске pomoči. Prireditelj Zdrženica gledaliških igralcev in Ljubljanske filharmonije. Izven.

Abonenti reda Četrtek bodo imeli drevi uprizoritev Bizetove opere »Carmen« s Kogejev v naslovni partiji. Ksenija Vidaličeva bo nastopila v partiji Micaele, v tenorski partiji Žan Francel, v baritonski pa Janko. Dirigent: dr. Švara. Refiser: C. Debevec. Koreograf: inž. Golovin in B. Pilato. P. n. abonente prosimo, da upoštevajo spremembo repertoarja, ki je bila nujno potrebna zaradi obolenj v opernem ansamblu.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 9. januarja ob 20: »Lepa Vida«. Premiera. Red A. Petek, 10. januarja, zaprti. Sobota, 11. januarja ob 20. uri:

Celjsko gledališče

V torek, dne 14. januarja bo gostovala v Celju ljubljanska Drama s tragedijo »Romeo in Julija«. Neabonenti dobe vstopnice v predprodaji v Slomškovi knjigarni.

Šport

K. A. C. : Ilirija

V nedeljo ob 14.30 bo na drsališču Ilirije gostovalo v hokeju na ledu moštvo K. A. C.-a iz Celovca proti naši Iliriji. To moštvo, ki ga že dolgo ni bilo v Ljubljani, je letos v taki formi, da ga oficioelno prištevajo med štiri najboljše klube Nemčije. Naši publikli je K. A. C. že od nekdaj poznan kot klub odličnih igralcev, ki je našim fantom že večkrat nasul precej golov.

Moštvo Ilirije je tudi v dobri formi, zato obeta biti tekma zanimiva in napeta.

BSK : Jugoslavija 1 : 0 (0 : 0)

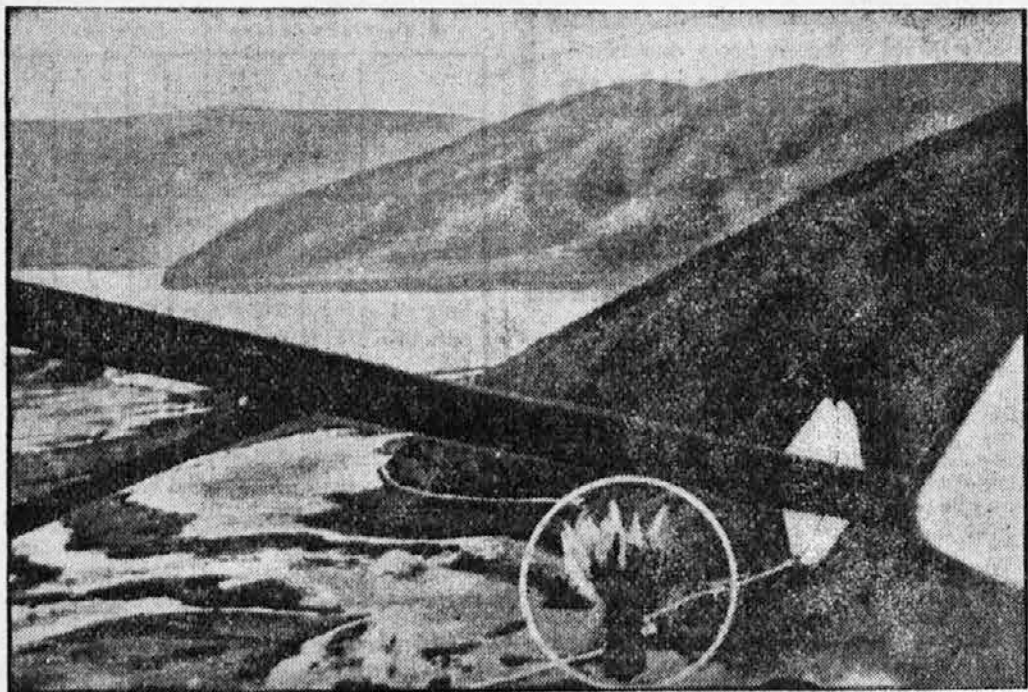
Včeraj popoldne — na drugi dan pravoslavne božiča — sta odigrala prijateljsko tekmo stara belgajska športna rivala BSK in Jugoslavija. Po lepi igri je zmagal BSK z rezultatom 1:0. Zmagoslavni gol je v 5. minuti drugega polčasa dal srednji napadalec BSK-a Božović, ki je žogo, ki je izpadla golmanu Jugoslavije Lovriču, mimo njega sunil v mrežo. BSK je bil po igri daleko boljše moštvo, kakor pa Jugoslavija. Le BSK-ovi napadaleci so preveč oklevali s streljanjem na gol, ker bi moral biti sicer rezultat mnogo višji v korist BSK-a. Pri Jugoslaviji je bila dobra ožja obramba, popolnoma pa je odpovedala napadalna petorica. Kljub hladnemu, toda lepemu vremenu, je prisostvovalo tekmi okoli 4000 gledalcev.

Prihodnjo nedeljo bo igral v Belgradu proti RSK-u zagrebski Gradjanski.

Drobne

Vrhovna nogometna zveza je za letošnjo sezono že perfektilurala dve reprezentativni tekmi in sicer proti Madžarski in proti Nemčiji. Ena od teh tekem bo v Zagrebu, druga pa v Belgradu.

Hrvatska nogometna zveza je na svoji zadnji seji sklenila, da se mora začeti s prvenstvenimi tekmami za pomladni del »rvenstva hrvatske nogometne lige z 26. t. m. D« tega datuma morajo vsi klubi pripraviti svoja igrišča za tekme.

Slika z grško-italijanskega bojišča v Albaniji. V krogu se vidi, da je italijanska letalska bomba skoro čisto točno zadela cilj — cesto, ki je speljana ob vnožju hribov.

Baden Powell, poglavar skavtov, zdaj res umrl

Ustanovitelj mednarodne organizacije, ki ima danes okrog pet milijonov članov

Pred približno dvema mesecema se je po svetu raznesla vest, da je v Afriki, in sicer v Britanski Keniji umrl vrhovni poglavar skavtov, lord Baden Powell. Ta poročila pa so se kmalu izkazala za neresnična, kajti že takoj naslednje dni so spet poročali, da Powell še živi. Potem ves čas dozdaj ni bilo o tem mozu slišati ničesar, morda tudi zato ne, ker je bilo toliko drugih dogodkov na vojaških in diplomatskih bojiščih.

Angleška agencija Reuter pa je včeraj svetu sporočila novico, da je zdaj lord Baden Powell res umrl. Takoale piše o njem:

Lord Baden Powell je bil star 83 let in je umrl v sredo jutraj ob 7.10 po krajnem času, in sicer v svoji lastni skromni hišici na hribu Kenya v istoimenski koloniji. Že meseca novembra je dosti trpel zaradi srčnih napadov, že po štirinajstih dneh pa se je njegovo zdravstveno stanje izredno poslabšalo. Do svojega osemdesetega leta ni imel nobenih težav s svojim srcem. Ko pa je začutil, da bo njegova, sicer odporna narava le morala odnehati, je sklenil odpotovati v Kenijo. Tam si je zgradil malo kočico, v kateri

se je na stara leta nastanil s svojo ženo. Zadnjič se je mudil v Angliji leta 1938.

Kot vojak se je lord Baden Powell posebno odlikoval v južnoafriški vojni, kjer mu je bila zaupana odgovorna obrambna naloga. Svojo nalogo je je tako odlično rešil, da je kmalu zaslovel kot svetovno znana osebnost. Še bolj pa se je proslavil tedaj, ko je ustanovil po vsem svetu znano skavtsko gibanje. To je bilo leta 1908. Že leta 1920 je bilo v Londonu prvo veliko zborovanje skavtov in so se ga udeležili zastopniki 27 narodov. Zborovanje je bilo obnem dokaz, kako hitro se je skavtizem razoreninil med najrazličnimi narodi na svetu, kar je gotovo v veliki meri zaslugi vodstva, v katerem je imel pač glavno besedo lord Powell. Na zborovanju je bil Powell proglašen za vrhovnega poglavarja skavtov na vsem svetu.

Ob času njegove smrti štejejo skavtske organizacije prav lepo število članov, približno 5 milijonov. Leta 1929 je lord Powell dobil kot nagrado za svoje veliko delo naslov plemiča.

Tri četrtnine ameriških letal dobi Anglija

Če bodo letala izdelovale tudi avtomobilske tovarne, jih bo na dan narejenih po 500

Z dokaj različnimi občutki so te dni razne evropske vlade sprejele presenetljive besede, ki jih je pred ministrom pregovoril ameriški podtajnik v vojnem ministertvu, Robert Paterson. Velika Britanija jih je sprejela kot eno najbolj veselih oznak. Paterson je med drugim dejal, da bo Velika Britanija dobila letos najmanj 12.500 letal iz Amerike. Po večini bodo bombniki, ki bodo lahko preleteli velike daljave, ne da bi jim bilo treba med potjo začasnó pristajati. Združene ameriške države bodo po besedah tega pristojnega moža zgradile najmanj 17.000 vojaških letal.

V nadaljnjih evropskih izjavah postavlja tudi vprašanje, kaj je danes Angliji najbolj potrebno, in na to vprašanje takoj tudi odgovarja:

Velika Britanija danes najbolj potrebuje letala, predvsem bombnike, ki bi lahko brez vmesnega pristajanja preleteli velike daljave. Če primerjamo lanskoletno ameriško proizvodnjo letal z letošnjo, lahko rečemo, da bo letos zgrajenih najmanj še enkrat toliko letal kot lani. Meseca decembra lani je Amerika zgradila le 700 letal, letos pa jih bo vsak mesec lahko vsaj 1400. To pa je — pravi Paterson — zelo zmerna ocenitev naše letošnje proizvodnje letal.

Na uradnih mestih potrjujejo, da bo tri četrtnine vseh letal, ki jih bodo naredili letos v Zedinjenih ameriških državah, dobila Velika Britanija. Da je Amerika za bodoče posvetila mnogo večjo pozornost izdelavi letal, priča tudi dejstvo, da je namesto

dosedanjih 165.000 že zdaj zaposlenih po letalskih tovarnah 250.000 delavcev.

Zdaj se predsednik Roosevelt skupno z drugimi odločujočimi osebnostmi v ameriškem političnem in gospodarskem življenju bavi zlasti s proučevanjem načrta za graditev letalskih letal, ki bi bila vsa iz kovine. Če bi se izkoristila zmogljivost ameriških avtomobilskih tovarn za izdelovanje letal, potem bi v Ameriki po tem načrtu lahko zgradili vsak dan do 500 aparatov. Pa tudi brez ozira na ta načrt računajo na ameriških pristojnih mestih v Washingtonu, da se bo na podlagi ukrepov, ki so že bili izdani, povprečna mesečna proizvodnja letal od avgusta naprej dvignila na 2000 aparatov. Že to bi dalo na leto 24.000 letal, ne da bi pri tem računali na zgoraj omenjeni načrt, po katerem bi jih na dan zgradili 500.

»Leteče ladje« bodo stražile pomorske ceste

Napovedujejo, da bo Velika Britanija dobila čez nekaj tednov tri »leteče ladje«, takšne kakršne so slovita letala »Atlantic Clippers«. Zgrajene so bile za letalsko družbo »Panamerican Airways«. Anglija jih je naročila z namenom, da bi z njimi nadzorovala pomorske poti čez Atlantski ocean. V Ameriko so po te letajoče ladje že odpotovali angleški letalci, ki se bodo tam najprej podrobno seznanili z njihovimi lastnostmi, nato pa bodo sami z njimi prileteli v Anglijo.

Kakšen je sodobni angleški vojak

»Ljudi brez glave« v angleški vojski ne potrebujemo — pravijo na odločujočih angleških mestih

Napačno bi bilo misliti, da je sodobni angleški vojak prav takšen, kakor je bil v svetovni vojni, ali pa še celo kdaj prej. Nov način vojevanja zahteva od njega dosti več, kakor pa je zahteval na primer od nekdanjega Kiplingovega vojaka. Nastopila je torej tudi v tem oziru precejšnja sprememba, ki jo zahteva »duh časa«.

Sodobni angleški vojak mora biti izobražen, drugače sploh ne more postati vojak. V angleški vojski ne potrebujejo »ljudi brez glave«, pravijo na odločujočih mestih. V angleški vojski tudi mnogo gledajo na to, da bi bil vojak podrobno obveščen o mednarodnih vprašanjih in dogodkih doma in drugod po svetu. Razen vsega tega mora angleški vojak imeti tudi drugače široko izobrazbo. Udeleževati se

mora raznih predavanj ne samo o političnih, pač pa tudi o socialnih in gospodarskih vprašanjih. Vedeti mora ne samo, kakšni so politični, pač pa tudi kakšni so socialni in gospodarski vzroki vojne.

Pod pokroviteljstvom takojimenovalne Britanske legije prirejajo povsod v Angliji, zlasti pa v tistih krajih, ki so v bližini vojaških taborišč, razne tečaje, kjer se britanski vojaki temeljito izobražujejo. Seznanjajo se zlasti s tehničnimi vprašanji.

Za posebno važno smatrajo angleški odločujoči vojaški krogi, da se vojaki podrobno seznanijo s sedanjim položajem na evropski celini, nič manj pa tudi z vzroki, zakaj je narodni socializem v Nemčiji mogel doseči roditi tolikšne uspehe

Strokovna sodba o »tihih letalih«

Ameriška letalski strokovnjak Severski je na svetu znan po svojih letalskih izumih, prav tako pa tudi po znanjih, ki jih je podal o tujih letalih. Ko so te dni Nemci sporočili, da se jim je posrečilo iznajti takojimenovalna »tiha letala«, torej letala, ki njihovi motorji ne povzročajo nobenega ropota in šuma, se je oglašil s svojo sodbo o njih tudi omenjeni ameriški strokovnjak Severski. O njih trdi, da v letalstvu ne pomenijo nobene novosti in da zato tudi nimajo nobenega smisla govoriti o kakšni »revoluciji« pri graditvi novih letal. Med drugim je dejal tudi tole:

70 odstotkov šuma povzroča pri letalu propeler. Odvisno pa je vse od tega, kako velik je, kakšno obliko ima in od hitrosti, s katero letalo leti. Z drugimi besedami bi se to reklo, da je pri letalu, ki ima navaden motor, možno odpraviti samo 30 odstotkov šuma.

V ujetništvu bodo videli tudi Indijo

V zvezi z zadnjimi boji, ki so se v Severni Afriki končali z zavzetjem italijanske utrdb Bardije in Kirenajki, bi bilo gotovo zanimivo tudi vedeti, kam bodo Angleži s tolikšnim številom vojnih ujetnikov, ki so jih na teh bojiščih zajeli. Številke so v posameznih poročilih sicer različne, sučejo pa se vse okoli 30.000. V krajih, kakršna je Libija, je tolikšno število ljudi ne prav lahko preživljati. Zato tudi ni verjetno, da jih Angleži ne bi poslali s seboj k drugam, tja, kjer se vojni časi še ne občitijo trdo, kjer ljudje pri prehrani še niso tako zelo v stiski. Angliji posesti ne manjka in zato tudi v tem oziru ni preveč v velikih skrbih. Ujetnike pošilja med drugim tudi v Indijo, kakor pravi naslednje angleško poročilo iz Bombaya:

Drugačja januarja so prispeli v Bombay prvi oddelki italijanskih ujetnikov, ki so jih britanske čete zajele v zahodni puščavi. Med ujetniki so štirje generalji, 300 častnikov in 627 vojakov.

Takšne avtobuse, ki jih žene podobno kot vozove cestne železnice električni tok, so pred nedavnimi vpeljali v Parizu. Imenujejo jih trolejbus.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Eno samo vprašanje je bilo še treba rešiti: Kako bi skrivno pogodbo zakrinkali? Nemčija je sklenila, da bo porabila pogodbo proti Kominterni, da bi svetovno javno mnenje speljala na napačni tir.

25. novembra so v Berlinu vpričo vseh tujih poslaničnikov, razen sovjetskega zastopnika, uradni zastopniki nemške in japonske vlade podpisali zvezo proti Kominterni. Pogodba je listina, ki sestoji iz dveh kratkih določil. Za njima je bil skrit sporazum, čigar obznanost niso nikdar priznali.

Stalin je seveda imel v rokah vse dokaze, ki sem jih odkril jaz. Sklenil je, da Hitlerju pokaže, da ve sovjetska vlada, kako in kaj je vse. Komisarija za zunanje zadeve Litvinov so izbrali, da bo presenetil Nemčijo. Litvinov je v govoru na izredni seji sovjetskega kongresa 28. novembra dejal:

»Dobro poučeni ljudje se branijo verjeti, da bi bilo potrebno petnajst mesecev se pogajati za podpis dveh skopih členov, ki so ju objavili kot nemško-japonsko pogodbo. Ti ljudje tudi ne vidijo, da bi ta pogajanja bilo treba zaupati japonskemu generalu ter nemškemu naddiplomatu, da bi zato bilo potrebno tako izredno skrivnostno in da bi ta pogajanja bilo treba skrivati celo pred nemško in japonsko uradno diplomacijo...«

Kar se tiče nemško-japonske pogodbe, ki je tu objavljena, priporočamo, da v njej ne iščete nobenega pomena, ker dejansko nobenega pomena tudi nima. Je samo krinka za drug sporazum, o katerem so hkratu razpravljali, ga sklenili in najbrž tudi podpisali, ki ga pa niso objavili in tudi ni za objavo namenjen. Zatrjujejo in sem si pri tem docela v svesti teže svojih besedi, da je sestava te skrivne listine — v kateri beseda komunizem ni niti enkrat omenjena —

bila tisto, za kar sta japonski vojaški odposlanec ter nemški naddiplomat potrebovala petnajst mesecev pogajanj.

Ta sporazum z Japonsko naj vsako vojno, ki bi izbruhnila na eni celini, raztegne vsaj na dve, če ne na več kakor dve celini.

Odveč je praviti, da je v Berlinu vladala osuplost. Kolikor sem bil sam udeležen pri tej stvari, so jo v Moskvi imeli za zmagoslavje. Predlagali so me za Leninov red. Predlog so podpisala vsa mesta, izgubil se je pa tedaj, ko so čistili rdečo vojsko. Nisem ga nikdar dobil.

O vplivu nemško-japonske skrivne pogodbe v Ameriki sem zvedel, ko sem bil že v Združenih državah. Januarja 1939 je Hitler svojega osebnega pribojnika, stotnika Fritz Widemanna imenoval za generalnega konzula v San Franciscu. Fritz Widemann je bil stotniški poveljnik Hitlerjev v svetovni vojni in je potem postal eden od zaupnikov, eden od najzaupljivejših kanclerjevih sodelavcev. Pošiljanje take osebnosti na navidez drugorazredno mesto ob tihomorski obali podčrta pomen nemško-japonske skrivne pogodbe. Nemčija je v svoje načrte vključila celo možnost skupnega nastopa z Japonsko na Tihem morju.

General Ošima je oktobra 1938 napredoval od vojaškega odposlanca za japonskega poslanika v Berlinu.

In kako je zveza med Berlinom in Tokijem vplivala na zunanjo politiko Sovjetov? Kako je odgovoril Stalin na nemške korake za obkrožitev Sovjetske Rusije?

Stalin je s svojo politiko nadaljeval hkratu v dveh smereh. Različni koraki, ki jih je izvedel v javnosti, so zapisani v uradnih poročilih. Utrdil je svoje zveze s Francijo s posebno pogodbo in sili na vojaško zvezo. Sklenil je pogodbo o vzajemni pomoči s Češko-slovaško. Začel je goniti za ustvaritev enotne fronte vsega protifašističnega sveta. Zapovedal je Litvinovu, naj oznanja križarsko vojno za skupno varnost, ki naj bi spravila vse velike in male države v eno fronto za obrambo Sovjetske Zveze pred nemško-japonskim napadom. Posredoval je v Španiji, da bi še trdneje skoval vozi z Francijo in Anglijo.

Toda vsi ti koraki v javnosti so imeli le namen, vplivati na

Hitlerja in pomagati podtalnim manevrom, ki so imeli samo en cilj: tesno zvezo z Nemčijo.

Komaj je bila nemško-japonska pogodba podpisana, je že Stalin naročil voditelju sovjetskega trgovskega zastopstva v Berlinu, svojemu osebnemu odposlancu Davidu Kandelakiju, naj izven običajnih diplomatskih načinov poišče pot, da bi prišlo do sporazuma s Hitlerjem, pa naj velja kar hoče. Pri neki seji političnega odbora, je tiste čase Stalin končno sporočil svojim odprodrom:

»V najbližji bodočnosti bomo sklenili pogodbo z Nemčijo.«

Decembra 1936 sem dobil zapoved, naj dušim naše delo v Nemčiji. Prvi meseci leta 1937 so pretekli v pričakovanju ugodnega uspeha po Kandelakijevih skrivnih pogajanjih. Bil sem v Moskvi, ko je Kandelaki v spremstvu nemškega zastopnika GPU dospel iz Berlina. Imel je s seboj osnutek za pogodbo z narodno-socialistično vlado. Stalin ga je sprejel zasebno. Verjel je, da je zdaj končno dosegel cilj vseh svojih zvižaj.

Tedaj sem imel priliko izčrpano govoriti z Ježovim, tedanjim poglavarjem GPU, ki je bil vprav poročal Stalinu o nekaterih svojih delih. Ježov je bil v mladih letih kovinar in je visoko zrasel v Stalinovi šoli. Ta mož, ki so se ga tako zelo bali, vojskovodja velikega čiščenja, je bil prav preprostega duha. O vsakem političnem vprašanju se je takoj posvetoval s Stalinom in naj je visoki poglavar dejal karkoli, je Ježov vse po besedah ponavljal in spreminjal v dejanja.

Z Ježovim sva razpravljala o različnih poročilih o nezadovoljstvu v Nemčiji, ki so nam bila prišla v roke in o možnosti, da bi prišlo do vstaje starih monarhističnih skupin proti narodnemu socializmu. Ježov se je o istem predmetu prav ta dan pogovarjal na posvetu s Stalinom. Njegove besede so bile dejansko zvesta gramofonska ponovitev tega, kar je dejal poglavar. Ježov je vzklilnil:

»Kaj naj pomenijo vse te čenče o nezadovoljstvu nemške vojske s Hitlerjem? Kaj je treba, da zadovolji vojsko? Obilne hrane? Hitler skrbi zanjo. Dobrega orožja in oprave? Hitler jo daje. Ugleda in časti? Hitler skrbi za to. Občutka o moči in zmage? Hitler daje tudi to. Čenče o nemirih v nemški vojski so čista neumnost.

In kapitalisti — čemu potrebujejo ti cesarja? Zele delavce naj — v tovarne? Hitler je to oskrbel zanje.